

5) แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชนหมายถึงผู้ที่มีภาวะ การนำ สามารถประสานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ผลสำเร็จที่ดี จึงมีอิทธิพลในหลาย ๆ ด้านเหนือผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเกรงใจปฏิบัติตาม อาจให้ความนับถือ เชื่อใจ และช่วยเหลือในการทำงานด้านต่าง ๆ ดังนั้นผู้นำจึงอาจมีบทบาทในเรื่องต่าง ๆ คือ

(1) เป็นผู้สร้างความเข้มแข็ง คือผู้นำเหล่านี้อาจได้รับการยอมรับจากชุมชน เป็นผู้สื่อประสาน โดยการพูดคุย ร่วมคิด ให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นให้แต่ละฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์และทรัพยากร เพื่อร่วมกันนำชีวิตในชุมชนไปในทางที่ดี ทำคนเสมอชาวบ้าน มักมีฐานะไม่แตกต่างจากชาวบ้านจนเกินไปนัก ควรเป็นผู้เสียสละไม่เอาเปรียบชาวบ้าน

(2) ผู้นำที่มีส่วนในทางลบต่อการมีส่วนร่วม คือมักใช้อิทธิพลและการสั่งการโดยไม่ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม ดังนั้นเมื่อนักพัฒนาไปร่วมงานกับผู้นำประเภทนี้มากเท่าไรก็เสริมให้ผู้นำมีฐานะเหลื่อมล้ำมากกว่าชาวบ้าน โดยผู้นำจะได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนามากกว่าชาวบ้าน ยิ่งผู้นำแข็งแรงแรงมากเท่าไร ชาวบ้านก็ยิ่งอ่อนแอมากเท่านั้น

(3) มักกำหนดให้ผู้นำเป็นผู้เสียสละ ซึ่งความจริงคงไม่ทำได้ตลอด เพราะค่าใช้จ่ายมากมายเพื่อชุมชนนั้นผู้นำคงไม่อาจแบกรับได้ไหว จึงควรลดบทบาทการเสียสละลง และจัดสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้นำทำหน้าที่เป็นผู้ประสาน และเอื้ออำนวยต่อกระบวนการมีส่วนร่วมและการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

(4) ให้ผู้นำเป็นบุคคลสาธารณะในระดับกลุ่มกิจกรรม โดยมีหมู่บ้านเป็นฐานงานเบื้องต้น ครั้นต่อมาพัฒนาการไปเป็นบุคคลสาธารณะในระดับเครือข่าย หรือระดับสังคมที่ใหญ่ขึ้น ก็อาจมีข้อครหาว่าไม่สนใจต่องานชุมชนในระดับหมู่บ้านที่เคยเป็นมาแต่ดั้งเดิม

(5) ให้เป็นตัวแทนขององค์กรพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน หรือเป็น “เงา” ของนักพัฒนา เพื่อกระจายบริการหรือทำงานแทนหน่วยงานต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้นำบางกรณีจึงเป็นการคาดหวังที่ผิดธรรมชาติ และขัดแย้งต่อหลักการพัฒนา เพราะแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างผู้นำนั้น เน้นให้มีภาวะการนำเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ผู้นำควรได้รับการสนับสนุน ให้มีความเป็นตัวของตัวเอง ใช้ความดี ความรู้ความสามารถในการสร้างศรัทธา และ ความเชื่อมั่นจากสมาชิกในชุมชน ประสานให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกัน และควรจัดการให้มีมีการผูกขาดในการเป็นผู้นำในชุมชน ซึ่งมักจะไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาในระยะยาว